

ג | May 1945

עד היהודי האחרון (צעדת המוות מאושוויז)

רעמי התותחים של הצבא הרוסי המתקרם נשמעו כבר מרחוק, אולם, למרצחים הנאצים לא הייתה שום כוונה לאפשר לאחרוני האסירים שנוטרו באושוויז להשתחרר. בג' בשבט תש"ה (17.1.1945) הורו הגרמנים לקרבן לשישים אלף אסירים לצוד עשרות קילומטרים בשלג ובקור אל תחנת רכבת סמוכה. אסירים מעטים ניצלו את המהומה כדי להימלט, אולם רובם היו תשושים מדי מלהבות התנגדות. בתחנה הועלו האסירים על קרונות משא שפיירו אותם במחנות הריכוז שעדיין נותרו בשליטת הגרמנים. לפחות שליש מהמצועים מתו במהלך הדרך כתוצאה מחולשה, מהקור וממחלות, או שנרצחו בידי השומרים הגרמניים. שיטת "צעדות המוות" חזרה על עצמה בכל מחנות הריכוז שאوتם ביקשו הגרמנים לרוקן לפני תבוסתם. רבבות רבות של אסירים יהודים נרצחו במהלך רגע לפני השחרור. רבים מאליהם הגיעו בסוף המסע הקשה למחנות במערב גרמניה, לא הצליחו להחזיק מעמד ונפטרו עוד לפני שהגיעו הצבא האמריקאי המשחרר. באושוויז עצמה נותרו קרוב לאלפים אסירים חולמים. הנאצים הערכו שהם יموתו בכל מקרה בקרוב, ואין טעם להתאמץ ולהוציאם. שבוע לאחר מכן, אותם אסירים קיבלו את פניהם הצבא האדום הגואל.